

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕/๒๕๕๑

วันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

เรื่อง ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของโจทก์ (นายสมเกียรติ บุญศิริ กับพวกรวม ๑๐ คน) ในคดีแพ่งของศาลจังหวัดขอนแก่น เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ข้อ ๑ และข้อ ๒ พระราชบัญญัติสัญญาชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติสัญญาชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

สำนักงานศาลยุติธรรมมีหนังสือลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๗ ส่งความเห็นของศาลฎีกาและคำโต้แย้งของโจทก์ที่ ๑ ถึงที่ ๑๐ (นายสมเกียรติ บุญศิริ ที่ ๑ นางลัดดาวัลย์ บุญศิริ ที่ ๒ นายวิชัย บุญศิริ ที่ ๓ นายสมนึก บุญศิริ ที่ ๔ นายสมบัติ บุญศิริ ที่ ๕ นายสมศักดิ์ บุญศิริ ที่ ๖ นางสาวพิมพ์กมล บุญศิริ ที่ ๗ นางสาวคณิงนุช บุญศิริ ที่ ๘ นางสาวภัทริน บุญศิริ ที่ ๙ และนายดำรงค์ บุญศิริ ที่ ๑๐) ในคดีแพ่งของศาลจังหวัดขอนแก่น เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ ว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ข้อ ๑ และข้อ ๒ พระราชบัญญัติสัญญาชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติสัญญาชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ หรือไม่ โดยมีข้อเท็จจริงสรุปได้ดังนี้

นายสมเกียรติ บุญศิริ ที่ ๑ กับพวกรวม ๑๐ คน เป็นโจทก์ ฟ้องผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นเป็นจำเลยต่อศาลจังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ ว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นได้ลงนามในคำสั่งจังหวัดขอนแก่นที่ ๒๑๑๖/๒๕๒๕ ลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๒๕ ให้ถอนสัญชาติไทยของโจทก์ทั้งสิบตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ และให้นายอำเภอจำหน่ายชื่อโจทก์ทั้งสิบออกจากทะเบียนบ้าน โดยอ้างว่าโจทก์ที่ ๑ และที่ ๒ เป็นคนญวนอพยพทำให้โจทก์ทั้งสิบได้รับความเสียหาย โดยกล่าวในคำฟ้องว่า โจทก์ที่ ๑ เกิดที่ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕ ส่วนโจทก์ที่ ๒ เกิดที่ตำบลนาหว้า อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๗ โจทก์ที่ ๑ และที่ ๒ อยู่กินฉันสามีภริยาตลอดมาและมีบุตรด้วยกัน ๘ คน คือโจทก์ที่ ๓ ถึงที่ ๑๐ เมื่อโจทก์ทั้งสิบเกิดในประเทศไทย จึงเป็นบุคคลสัญชาติไทย คำสั่งถอนสัญชาติโจทก์ทั้งสิบจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ศาลพิพากษาให้โจทก์ทั้งสิบมีสัญชาติไทย และสั่งให้จำเลยเพิกถอนคำสั่งจังหวัดขอนแก่นที่ ๒๑๑๖/๒๕๒๕ และให้ใส่ชื่อและสัญชาติไทยของโจทก์ทั้งสิบในทะเบียนบ้าน หากไม่ปฏิบัติตามให้ถือคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา

ศาลจังหวัดขอนแก่นมีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๔ โดยพิเคราะห์ข้อเท็จจริงที่โจทก์และจำเลยนำสืบแล้วเห็นว่า คำสั่งจังหวัดขอนแก่นที่ ๒๑๑๖/๒๕๒๕ ให้ถอนสัญญาซื้อขายที่ดินของโจทก์ทั้งสิบชอบด้วยกฎหมายแล้ว พิพากษายกฟ้องโจทก์

โจทก์ทั้งสิบยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาลจังหวัดขอนแก่น และศาลอุทธรณ์ภาค ๔ มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๖ ว่า ที่ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์ชอบแล้ว อุทธรณ์ของโจทก์ทั้งสิบฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน

โจทก์ทั้งสิบยื่นฎีกาและยื่นคำร้องลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๖ ขอให้ศาลฎีกาส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๒ นอกจากนี้พระราชบัญญัติสัญญาซื้อขาย พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขาย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกอบกับพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขาย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้วเห็นว่า ในคำฟ้องฎีกา โจทก์ทั้งสิบยกข้อต่อสู้ว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ข้อ ๑ ที่จำเลยอ้างเป็นเหตุถอนสัญญาซื้อขายของโจทก์ที่ ๓ ถึงที่ ๗ และประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ข้อ ๒ ที่จำเลยยกขึ้นเป็นข้ออ้างว่า โจทก์ที่ ๘ ถึงที่ ๑๐ ไม่ได้สัญชาติไทย รวมทั้งพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขาย พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขาย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕) และ พระราชบัญญัติสัญญาซื้อขาย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ บัญญัติให้พระราชบัญญัติสัญญาซื้อขาย พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ มีผลใช้บังคับกับผู้ที่เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับด้วยนั้น ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เพราะเหตุว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมีผลให้บุคคลที่เกิดในประเทศไทยไม่ได้สัญชาติไทยตามหลักดินแดน และยังขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ เพราะมีผลย้อนหลังไปกระทบกระเทือนต่อสิทธิที่จะมีสัญชาติไทยของโจทก์ทั้งสิบอีกด้วย ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน แม้โจทก์ทั้งสิบมิได้ยกขึ้นว่ากล่าวในศาลล่างทั้งสอง โจทก์ทั้งสิบยอมยกขึ้นว่ากล่าวในชั้นฎีกาได้ และบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวศาลฎีกาจะต้องใช้บังคับแก่คดีนี้ เมื่อมีข้อโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ศาลฎีกาจึงมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๔๗ ให้ส่งข้อโต้แย้งของโจทก์ทั้งสิบเฉพาะข้อที่ว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ข้อ ๑ และข้อ ๒ รวมทั้งพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขาย พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขาย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขาย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ เพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญตรวจคำร้องแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔

คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ต่อมาได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๙ โดยมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญหรือเมื่อมีปัญหาว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และวรรคสี่ บัญญัติให้บรรดาอรรถคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญก่อนวันที่ ๑๙ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ ให้โอนมาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ต่อมาได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ขึ้นไว้ให้ใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ โดยมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสามและวรรคสี่ บัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ และให้บทบัญญัติ มาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ โดยบรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป และเมื่อมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญนี้แล้ว บรรดาคดีหรือการที่ค้างดำเนินการนั้นให้โอนไปอยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่แต่งตั้งขึ้นใหม่ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ในขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยคำร้องนี้ ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว โดยบทบัญญัติมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่ผู้ร้องโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายไปขัดหรือแย้งนั้น มีหลักการอย่างเดียวกันกับบทบัญญัติมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงวินิจฉัยคำร้องนี้ตามบทบัญญัติมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยจึงมีว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ข้อ ๑ และข้อ ๒ พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และ พระราชบัญญัติสัญชาติ

(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว

๑. ประเด็นที่ว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ข้อ ๑ และข้อ ๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่ นั้น เห็นว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้ถูกยกเลิกไปแล้วโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓ ตั้งแต่วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ก่อนที่จะมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ กรณีจึงไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายอันจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้

๒. ประเด็นที่ว่า พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่ นั้น เห็นว่า ในระหว่างพิจารณาคำร้องนี้ได้มีพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ มีผลทำให้ความในวรรคสองและวรรคสามของมาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนแล้วโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ กรณีเป็นการโต้แย้งบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ไม่มีผลใช้บังคับแล้ว แต่โดยที่ความในวรรคสองของมาตรา ๗ ทวิ ยังคงเหมือนเดิม เพียงแต่เพิ่มข้อความว่า “หรือเป็นการทั่วไป” ซึ่งถือว่าเป็นบทบัญญัติที่เป็นคุณยิ่งกว่าเดิม ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับวินิจฉัยให้ ส่วนความในวรรคสามของมาตรา ๗ ทวิ มีการแก้ไขมากและหลักการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่รับวินิจฉัยให้

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยจึงมีว่า พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า การกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการให้สัญชาติและการเสียสัญชาติแก่บุคคล จะมีขอบเขตเพียงใดถือเป็นนโยบายของรัฐแต่ละรัฐ ซึ่งเป็นอำนาจอธิปไตยของรัฐโดยการตราเป็นกฎหมายใช้บังคับตราบเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและข้อตกลงระหว่างประเทศ สำหรับบทบัญญัติ มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งมีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนั้น เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์กเว้นการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักดินแดนตามมาตรา ๗ (๒) อันเป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นตามความจำเป็นและเหมาะสมแก่สภาพและสถานะทางด้านประวัติศาสตร์ ความมั่นคง เศรษฐกิจและสังคมของ

ประเทศ และเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับบุคคลทั่วไปโดยเสมอกัน ไม่ได้ยกเว้นให้ใช้บังคับกับบุคคลใด บุคคลหนึ่งหรือกรณีใดกรณีหนึ่งโดยเฉพาะ อันจะทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอภาคหรือไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกันในการได้หรือเสียสัญชาติตามกฎหมาย อีกทั้งไม่ได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ นอกจากนั้นมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มิได้เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดองค์ประกอบการกระทำที่เป็นความผิดและกำหนดโทษไว้อันจะเป็นความผิดอาญา กรณีไม่มีประเด็นปัญหาให้พิจารณาวินิจฉัยว่า เป็นบทบัญญัติที่ลงโทษบุคคลทางอาญาโดยไม่มี ความผิด ไม่มีโทษและไม่มีกฎหมาย หรือเป็นกฎหมายที่ลงโทษทางอาญาบุคคลย้อนหลังหรือไม่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง

ส่วนมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น เป็นบทบัญญัติที่ยกเว้นหลักการที่บุคคลตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง จะไม่ได้รับสัญชาติไทย โดยให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยใช้ดุลพินิจสั่งเป็นการเฉพาะรายให้บุคคลที่ไม่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง ได้สัญชาติไทยตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ดังนั้น หากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะพิจารณาให้สัญชาติไทยแก่บุคคลใดตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะต้องใช้มาตรฐานเดียวกัน คือ หลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด บทบัญญัติมาตรา ๗ ทวิ วรรคสองดังกล่าวใช้บังคับเป็นการทั่วไป เป็นการขยายโอกาสให้บุคคลทุกคนที่ไม่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง สามารถยื่นขอสัญชาติไทยได้โดยเสมอกัน ไม่ได้เป็นบทบัญญัติที่เลือกปฏิบัติต่อบุคคล กรณีถือได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่เป็นคุณ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ นอกจากนั้น มาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มิได้เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดองค์ประกอบการกระทำที่เป็นความผิดและกำหนดโทษไว้อันจะเป็นความผิดอาญา ย่อมไม่มีกรณีที่พิจารณาว่าเป็นบทบัญญัติที่ลงโทษบุคคลทางอาญาโดยไม่มี ความผิด ไม่มีโทษและไม่มีกฎหมาย หรือเป็นกฎหมายที่ลงโทษทางอาญาบุคคลย้อนหลังหรือไม่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง

๓. ประเด็นที่ว่า พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่ให้นำมาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์การไม่ได้สัญชาติไทย

โดยการเกิดและช้อยกเว้น มาใช้บังคับกับผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทยก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย เว้นแต่ผู้ได้สัญชาติไทยโดยคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ อยู่แล้ว ก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ การที่มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗ ทวิ ไปใช้บังคับย้อนหลังดังกล่าว แม้ส่งผลกระทบต่อบุคคลทั้งด้านบวกและด้านลบ แต่ก็เป็นการใช้บังคับทั่วไป ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง หรือทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอภาคกันตามกฎหมาย หรือไม่ได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันในการได้หรือไม่ได้สัญชาติไทย กรณีจึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ นอกจากนี้ แม้มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง ให้ใช้บังคับมาตรา ๗ ทวิ ย้อนหลังดังกล่าว อาจเป็นผลร้ายแก่บุคคลบางรายที่เกิดในราชอาณาจักรไทย ก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ แต่ก็ได้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดการกระทำอันเป็นความผิดหรือกำหนดโทษทางอาญา อันจะทำให้บุคคลต้องรับโทษทางอาญาในการกระทำก่อนที่จะมีกฎหมายใช้บังคับแต่อย่างใด กรณีมิได้เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับย้อนหลังไปเอาผิดหรือลงโทษทางอาญาแก่บุคคล จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง

ส่วนมาตรา ๑๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น เป็นข้อยกเว้นของมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง กล่าวคือ บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยก่อนวันที่พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ใช้บังคับ คือ ก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ แต่ไม่ได้สัญชาติไทยตามวรรคหนึ่ง อาจได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะสั่งให้ได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไปหรือเป็นการเฉพาะรายก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด อันเป็นบทบัญญัติที่เป็นคุณแก่บุคคลตามมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง กรณีเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับกับบุคคลเป็นการทั่วไป มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล และมีได้เป็นกฎหมายที่มีผลย้อนหลังไปเอาผิดหรือลงโทษทางอาญาแก่บุคคลแต่อย่างใด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมา ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายซัช ชลวร นายจรัญ ภักดีธนากุล นายจรูญ อินทจาร นายเฉลิมพล เอกอรุ นายนุรักษ์ มาประณีต นายบุญส่ง กุลบุปผา นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์ นายสุพจน์ ไข่มุกด์ และนายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

หมายเหตุ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๒๖ ตอนที่ ๘ ก วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน

นายธรรมรงค์ จันทร์ด้า

นางฉัตรแก้ว เลิศไพฑูรย์ ผอ.กค. ๒

ย่อโดย นายธรรมรงค์ จันทร์ด้า

เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ ๕